

KURYER LITIEWSKI

w WILNIE dnia 3. Lipca V. S. ROKU 1809.

S. PETERSBURG V. S. d. 22 czerwca. Austria usiłuje przekonać przez swoje odezwy, że Francya napróżno oczekuje pomocy od swoich sprzymierzeńców. Jeżeli to doniesienie tycze się Rosyi; przeciwko niemu walczy wiadomość że główna kwatera armii rossyjskiej była już d. 4 w Lublinie—Wspiera tę prawdę odezwa AX. Ferdynanda do Gallicyanow wydana. „Podbicie większej części warszawskiego księstwa, pisze on, oddaliło mnie od was. Nieprzyjaciel, polegając więcej na sprzymierzeńcach aniżeli na własnej sile, zrzekł się obrony kraju własnego: lecz przedsięwzięto już środki, dla napadnięcia jego ze wszystkich stron, i dla wywrócenia iednym zamachem próżnych jego nadziei. Rychło porządek i spokójność będą powrócone; pożałujcie nieprzyjaciel nierozsądnego przedsięwzięcia; daremnie czeka on wsparcia od sprzymierzeńców. Gallicyanie! Przyszedłem żebym was zbawił i spodziewam się znaleźć nowe dowody waszej wierności dla Najjaśniejszego monarchy naszego. Ta przemieniająca burza zdarza wam porę wywrzucić wszelką miłość waszą dla oyczyzny. Pisanie w Warszawie 29 maja. Ferdynand.

Wojsko polskie zaczęło działać zaczepnie. G. Sokolnicki z 1200 ludzi uderzył na szaniec przedmostowe pod Górą od 2500 austriaków z 6 działami bronione: przebyli polacy pod ogniem dział i strzelby bagna na pół mili rozciągające się, i bagnietem przy okrzykach, niech żyje Napoleon, szanice zdobyli pod okiem armii austriaków na przeciwnym brzegu stojącej; wzięli oni 2 chorągwie, 3 działa, pólkownika, 40 officerow i 1800 żołnierzy, a 500 zabili lub utopili, słowem wojska polskie opanowały większą część Gallicyi.

WIEDEN d. 19 czerwca. Wczora ogłoszono tu następny rozkaz dzienny. „Vice-król dowodzący prawem skrzydłem W. armii obchodził d. 14 rocznicę bitwy pod Marengo przez świetne zwycięstwo, nad połączonymi siłami AXX. Jana i Palatyna pod Raab w węgrzech odniesione. Dwie te armie zajmujące piękną pozycyą pod Raab, nagle napadnione w rozsypkę poszły. Wzięto 4 chorągwie, 6 dział, i 4 t. ieńców, między którymi ieden jest Generał maior. Nieprzyjaciel, zasławszy trupem boiowisko, cofnął się w nieporządku do Komorny, party z tyłu orężem fr. Strata fr. od 500 do 600 dochodzi: zginął pólkownik Thierry powszechnie żalowany. Azatym opasano twierdzę Raab i bombardowanie rozpoczęto. Imperator rozkazał, ażeby baterye ogromnym wystrzałem ogłosiły to zwycięstwo.

Dziennik 18sty d. 13. G. Chasteler, który

tyrolczyków zbuntował, przeszedł d. 4 koło klaggenfurt, chąc udać się do Węgier. G. Rusca spotkał jego i po upartej potyczce przepędził zabierając 900 ieńców. X. Eugeniusz manewruje z wielkim korpusem pośród węgier. Dunay od dni kilku na całą stopę podniósł się. G. Gratien z holendrami szturmem dobył okopow Szilla w Stralsundzie, i przeszkodził zapaleniu miasta, które Szill był nakazał dla zasłonięcia swego odwrótu: cała kupa ze swoim naczelnikiem zginęła lub w niewolę poszła: Szill właśnie wtenczas poległ, kiedy uciekał do portu na okręty. AX. Ferdynand opuścił d. 2 Warszawę s pospiechem: tak całe księstwo jest oswobodzone, gdy woyska pod X. Poniatowskim trzy czwarte części Gallicyi zajmują.

Dziennik 19sty d. 16. Rocznica bitwy pod Marengo uświęcona została zwycięstwem w Raab nad korpusami AXX. Jana i Palatyna przez skrzydło prawe W. armii pod dowództwem Vice-króla odniesione. Od bitwy nad Pławą Vice-król parł austriaków orężem: spodziewali się oni odpocząć między S. Gothard i Cernierze. Vice-król d. 5 opuścił Neusztad i główną kwaterę w Edenbargu założył: d. 7 stanął w Gurl. G. Lauriston z korpusem obserwacyjnym przyłączył się; z iazdą letką wawoz Raabnitz blisko Saveni przebył, pobił 300 kawalerzystow insurrekcyi węgierskiej, i za rzekę Raab przepędził. D. 8 Vice król pociągnął ku Sarvar, G. Grouchy napędził straż tylną w Vavao i zabrał trochę ieńców. D. 10 G. Macdonald przybył z Gratz do Cermond. D. 11 GD. Grenier spotkał w Karako kolumnę strzelców broniących mostu; uderzył na nich i gwałtem rzekę przeszedł: G. Debroke z regimentem 9tym huzarów pięknie atakował batalion od 400 ludzi i zaraz 500 wzięł w niewolę. D. 12 nieprzyjaciel przeprowadził się przez most Merse na rzece Papa. Vice-król postrzegł z góry całą armię do boiu uszykowaną. G. Monbrun officer wielkiej nadziei, wyszedłszy z iazdą na równinę, po wielu pięknych i śmiałych obrótach, uderzył na iazdę nieprzyjacielską i ją przymusił do ustępu. D. 13 ruszyło wojsko ku Raab; iazda nasza napadła nieprzyjacielską we wsi Szanak; ją złamała i 400 ieńców wzięła. AX. Jan złączywszy się z AX. Palatynem stanął na pięknych wzgórkach opierając skrzydło prawe o wieś utwierdzoną Raab a lewem zasłonił trakt do twierdzy Komorn. D. 14 o 11stej Vice-król uszykowawszy wojsko swoje do boiu uderzył ze 55 t. na 50 t. Pamięć zwycięstwa w tym dniu odniesionego zapaliła naszych; wszyscy wydawali radośne okrzyki widząc zbliżającą się

5 linie austr. były tam szczątki tej pięknej armii, która niedawno szczyła się panowaniem włoskim; do tych 20 czy 25 t. przyłączyło się 10 t. z odwodów fortec węgierskich pod komendą hrabiego Haddick; tudzież 5 czy 6 t. szczątków Jellachicha i drugich korpusów tyrolskich, które przez wąwozy Karyntyi wysliznęły się z rąk Vice-króla; oraz 12 czy 16 t. jazdy i piechoty z insurrekcyi węgierskiej. Vice-król w szyku swojego wojska postawił GG. Monbrun i Grouchy z jazdą a G. Colbert z piechotą na skrzydle prawém: GG. Grenier, Serras, Baraguay, d'Hilliers z piechotą we środku: GG. Lauriston i Sahuc na lewém: G. Pacthod był w odwodzie. O 2giej z południa zaczął się tegi ogień z ręcznej broni; prędko przewrócona była pierwsza linia, po niejakim oporze, wnet i druga przełamana została; nakoniec spotkały się wojska odwodowe i one zdecydowały o 4tej zwycięztwo. Pobity nieprzyjaciół ledwo uciekł przed pogonią: szczęśliwy że miał wąwoz do zasłony, którego jazda nasza niemogła prędko przebyć. Cztery chorągwie, 6 dział, 5 t. ien-ców, są trofea tej sprawy. Na boiowisku znaleźliśmy 5 t. nieprzyjaciół zabitych i między niemi iednego GM. Strata fr. w zabitych i rannych 900 wynosi: wliczbie pierwszych iest półkownik Thiery, a między drugimi GB. Valentin i półkownik Expert. Popisali się G. Monbrun, Grenier, Serras, Anthouars, Savarolli, 4 adiutanci którzy ranne odnieśli, i GA. Sorbier. Vice-król ciągle był w nayeższym ogniu. Nieprzyjaciół zapowiadał, iż utrzyma się pod Raab. D. 15 ścigano nieprzyjaciół; odezwa fr. wielkie sprawiła wrażenie u Węgrzynów.

X. bawarski Ludwik stoi na prawym, a G. Wrede na lewym brzegu dunaju walczy: nie długo ma przyść do krwawej rozprawy. Oficerowie bawarscy powiadają, że Napoleon przyprowadził już do dojrzałości plan wielkiej batalii. Tym czasem klęski krajowe coraz powiększają się. Król bawarski kazał użyć 6 regimentów odwodowych na dopełnienie swojej armii, która dobiłając się chwyla w 15 bitwach niezmiernie wiele straciła; oprócz tego zaciągać kazano 6 batalionów strzeleckich dla uzupełnienia wszystkich kompanii. Stąd wysłano przez Munich do Paryża 37 chorągwi i sztandarów austr. na teraźniejszej wojnie zdobytych. Głoszą iż miasto nasze ma zapłacić 80 mill: wojennej kontrybucyi, a Triest 50. Do Tyrolu posłano znanego z roztropności radcę Utsneider z ofiarą po raz ostatni przebaczenia i jeżeliby się poddali, z groźbą wycięcia i zniszczenia, jeżeliby do spokojności powrócić nie chcieli: inni rozumieją że Król bawarski oszczędzając tę prowincyą nic nieprzedsięwznie aż sama straciwszy nadzieie uspokoi się; gdyż nie w Tyrolu, lecz nad dunajem los wojny rozwiązany będzie. Ciągna do wojska regiment gwardyi, batalion bergski, i inne wojska; już one d. 12 przechodziły przez Ulm. Przenoszą do Austrii wszystkie składy, iakie tylko były w szwabii. Stolica doznaje wielkiego niedostatku żywności.

Król westfalski na czele gwardyi i regimentu bergskiego idzie do Saxonii; w Mühlhausen główną kwaterę zakłada. Korpus G. Albignac

połączył się z G. Bernterode: sasi tamże przyciągnęli: G. Gratien z hollendrami w też strony przyspiesza. Dziś główna kwatera tych wojsk ma być w Sondershausen pod imieniem 10go korpusu W. wojska. Austriacy pomieszeni myślą uciekać s Saxonii: chcieli oni przez szpiegów zbuntować westfalczyków, lecz wszędzie wiernych poddanych znaleźli i nigdzie ich intryga nie miała wstępu. Powychodziły naysrozsze zalecenia, ażeby deztererów imać i do komendy naybliższej przystawiać. Słychać iż X. Abrantes obeymie dowodztwo nad armią odwodową w Niemczech. X. Pontecorvo przybył s sasami do naszego miasta i rozłożył się s korpusem w okolicach stolicy. Imperator kazał wziąć do swojej stajni wszystkie konie zesłęgo Mar: Lannes, aż dopóki niemi nie rozrządzi pozostała po nim wdowa. Oczekuiemy nayważniejszych wypadków: mosty są już przyprowadzone do należytej doskonałości; łańcuch turecki na dunaju rozpięty na palach leży; statki uzbroione pływają; GB. Łazowski dokończył podobno fortyfikacyi szan-ców przedmostowych. Z drugiej strony Węgrzyni zwracają na siebie uwagę; rzecz ciekawa co postanowią po ustąpieniu AX. Jana na lewy brzeg dunaju?

RZYM d. 10 czerwca. Los państwa kościelnego już roztrzygniony: wcielone zostało do cesarstwa fr. Dziś przy ogłosie dział z zamku s. Anioła ogłoszono wyrok Napoleona. Odmianata nie sprawiła żadnego rozruchu; owszem Rzymianie kontenci są widząc swój byt polityczny zapewniony i ustanowiony na zawsze. Imperatorski wyrok w Wiedniu d. 17 maja podpisany, iest następnej osnowy. „Karol wielki Imperator fr. nasz s. poprzednik, postąpił różne okolice rzymskim Biskupom do czasu iakolennosc dla zabezpieczenia pokoju pddanym niewylaczając bynajmniej Rzymu z ogolu państwa swojego. Połączona siła duchowna i świecka stała się źródłem ciąglej niezgody. Papieże częstokroć używali wpływu iednego mocarstwa dla poparcia interessów drugiego; azatym duchowne zasady odmianie niepodlegające zmieszały się nie raz z okolicznościami światowemi, które podług polityki i czasu zmieniają się. Przedsięwzięcia nasze dla bezpieczeństwa wojsk, pokoju i dobra ludow, godności i nieetykalności naszego państwa, dążące ku połączeniu się z pretensyami światowemi Papieżów były daremne. Azatym postanawiamy imo przyłączyć kraie papiezske do państwa fr: 2do ogłosić miasto Rzym, pierwszą stolicę chrześcijaństwa, sławne przez swoje pamiątki i monumenta, za miasto wolne Imperatorskie, s formą rządu i administracyą przez osobny wyrok ustanowioną: 3tio utrzymywać pomniki rzymskiey wielkości kosztem skarbu naszego: 4to ogłosić dług publiczny za dług państwa naszego: 5to naznaczyć ażeby dochody papiezske wynosiły bez żadnego wytrącenia 2 mill: frankow (500 t rubli:) 6to uwolnić pałace i wszelką własność Oyca S. od wszelkich nakładów, urzędów, i polityi, zostawując nadto wiele osobnych przywileiów. 7mo Nadzwyczajna Konsulta ma obiać w imieniu naszym państwo papiezske i wszystko postanowić ażeby od 1 stycznia 1810 rząd konstytucyyny był exekwowany.

Osobnym wyrokiem do Konsulty mianowa-

ni są za Prezydenta GD. Miollis; za członków Salliceti; minister neapolit, Dagelando, Janes i del Pozzo, za mistrza prozb Dehalle. Konsulta wydała następną odezwę „Rzymianie! Wola największego bohatera przyłącza was do W. państwa. Słuszną rzeczą jest, ażeby lud, pierwszy w świecie, dzielił się prawem i chwałą z narodem, który na drodze sławy jego wyprzedził. Podbicie świata całego było skutkiem rady, i sławy przodków waszych. Troskliwość o dobro wasze podyktowała wyrok zjednoczenia. Czas, który został wybrany dla skutecznego wcielenia, odkrywa prawdziwe jego zasady. Staćcie się częścią państwa, w tej chwili, kiedy już wszystkie ofiary dopełniły miary na wystawienie tej budowy. Tryumfować będziecie nie należawszy do udziału niebezpieczeństw. Otworcie się dla dzieł waszych: znajdziecie obraz ciągłych nieszczęść od dawnego czasu panujących. Każdy wojownik, przeszedłszy Alpy, łatwo mógł was podbić. Zjednoczeni z Francją mieć będziecie niezwyciężoną siłę. Ustaną od tąd wszystkie klęski, które brały swój początek w słabości waszej. Nieszczęśliwi iako Narod; lecz niemniej warci względu iako obywatele. Nędza i choroby w miastach i okolicach waszych panujące dowiodły wam i Europie że Monarchowie wasi, wielu przedmiotami zając, nie mogli pomyśleć o szczęściu waszym; lecz teraz ią otrzymacie. Rzymianie niepodbici ale przyłączeni spółobywatele! nasza siła i prawa będą waszemi. Gdy korzystacie ze wszelkich dobrodziejstw tej spójni, nie niestraciecie stych co posiadacie. Głową kościoła nieprzestanie być widzialną w Rzymie; bogato uposażona, uwolniona od ziemskich stosunków, wzniesiona nad wszelkie wpływy obce, przedstawiać będzie światu z Watykanu naczynię czystą i najświętniejszą religią. Inna troskliwość utrzymywać będzie w pomnikach dziedzictwo waszej dawnej chwały. W. mąż będzie zachęcał i zbogaćcał rzemiosła i sztuki, tych przyjaciół geniuszu, niezmuszając ich szukać w innej stronie nadgrody. Taka, Rzymianie, przyszłość dla was zgotowana. Konsulta ma rozkazy ubezpieczyć dług publiczny, ożywić rolnictwo i rzemiosła, ulepszyć byt wasz teraźniejszy, i otrzeć łzy przez niewolne nadużycia wyciśnione. Rzymianie! Jeżeli nas w usiłowaniach naszych wesprzecie, tym prędzej przyspieszycie uszczęśliwienie własne. — Król neapolitański obiorł dowództwo nad wszystkimi wojskami w tym kraju rozłożonemi. Skonfiskowano wszystkie okręty austriackie.

KROLEWIEC d. 3 lipca. Pod dniem 18 przychodzące od AX. Karola wiadomości o bitwie d. 15 pod Raab natępnie rzecz całą opisują. Francuzi w liczbie 50 t. uderzyli na armię AX. Jana z 20 t. wojsk liniowych i 16 t. insurrekcji węgierskiej złożoną: pierwsze walczyły dzień cały z najszcześniejszym skutkiem; nieprzyjaciół stracił 2 t. zabitych i rannych: lecz insurrekcja niedoświadczona oprzeć się nie mogła na prawem skrzydle; azatym postanowił AX. Jan podług ogólnego planu udać się w okolice Komorny i przez to zbliżyć i ułatwić połączenie się z głównym wojskiem. Mały ten przypadek nieodmienił bynajmniej głównych planów. Insurrekcja zaś dała dowody, iż wkrótce może

stanąć w linii ze zwycięzcami Aspern. Cesarscy stracili w tej bitwie 1500 w zabitych, rannych i nie co więcach: do tego 400 francuzów wzięli w niewolę. Nieprzyjaciół nie tylko nie ścigał, ale raczy za rzekę Raab ustąpił — Austriacy osadzają na nowo Dalmacyą. Francuzi opuścić musieli Zeng, Fiume i wszystkie brzegi dalmacyi. G. Marmont uciekał najszybciej zostawiając wielką liczbę swoich, tak rannych iako i zdrowych; wszyscy dostali się w niewolę austr; między niemi jest G. Launay i drudzy dwaj wodzowie. Tryest co chwilę może być uwolniony: Turcy i Anglicy spólnie z Austriakami działają. Korpus G. Marmont zmniejszony do 6 t. stoi między Laybach i Klagenfurt. G. Giulay osadził Cilly i łączy się z G. Chasteler. Austriacy rozciągają się w południowym Tyrolu aż do Verony i Bassano.

D. 21 w Pradze urzędową miano wiadomość, że AX. Jan, odebrawszy pod Komorną różne posiłki, naprzód postąpił, vice-króla odparł i pierwszą pozycją nad Raab odzyskał — Wiedeńczycy, niemając żadnego dostarczenia żywności ani od Franciszka 2 ani od Napoleona, wysłali deputacyą do Cesarza, błagając o żywność, lecz otrzymać nie mogli, przez uwagę, że dowóz przyniosłby więcej korzyści nieprzyjacielowi niżeli im samym — Korpus austr: rozszerza się w Frankonii i Saxonii; opanował już podobno Bareyt Bambergę, Penig, Lindenau, Halle, wszędzie gdzie napotkał sasków przepędził, i zmierza iak mówią, do Brunświku. AX. Karol z głównej kwatery Deutsch-wagram wezwał X. Bruświckiego ażeby niedozwalał swojemu korpusowi rabunków. Koło Wolfsthal niedaleko Prezburga codzienne zachodzą gonitwy: obie strony walczą o szaniec przedmostowy. Spodziewać się należy niezadługo walnej rozprawy — Tyrolczycy chcą rozszerzyć rozruchy w kraju Salcburskim; przez odezwę więc zakazali ażeby tam żadnych rozkazów Napoleona niespełniano.

PARYŻ d. 20 czerwca. Nienawisć obcych ku Francji rozgłasza wiadomości więcej niżeli niepewne. Nieżyczliwi powiedzieli że Soult z 24 t. poddał się i do Londynu przybył, że Józef opuścił Madryt, że Barcelona w ręku rokoszanów; że Mar: Ney pobity w Asturyi i w niewolę wzięty, że Szill porwał króla westfalskiego; że XX. Oels i Haski naiechali Niemcy ze 20 t; że Tyrolczycy są w Munich, że armia fr: odcięta i zgubiona i że Napoleon broń złożył. To jednak pewne, że Romana rozbity i z Asturyi wypędzony, że w Oviedo i Gion zabraliśmy 250 t. funtów prochu i wielkie zapasy broni, artylerii i innych potrzeb wojennych, które anglicy wysadzili. Mar: Ney złączył się nad Minho z Mar. Soult i 10 t. idzie przez Bayonne nowego posiłku. Barcellona w żywność dostatecznie jest opatrzoną, w ostatniej bitwie stracili rokoszanie 400 ieńców, miasto Reus, wielkie magazyny, i wiele na placu zostawiwszy uciekli. M. Augereau przyjeżdża na ten teatr chwały swojej i z nadchodzącemi posiłkami podbijać będzie Walencyą — Najpóźniejsze wiadomości do Bayonne nadeszłe donoszą że Romana wylądował pod S. Ander; że dowodzący w tej stronie G. Noireau cofnął się z 800 ludzmi; że Mar: Mortier X. Treviso posłał 6 t. ludzi z odsieczą; że G. Bonnet ciągnie do Asturyi z

Villaviciosa, tudzież inne woyska idą z Burgus i Valladolid. Biskup Saragossy obiedziający dycezyą swoją porwany został. G. Bertrand panuje s 3ma mostami nad Dunaiem przez siłę i sztukę zbudowanemi: w dni 15 dokonał dzieła iakiego w 15 miesięcy kto inny zrobić niezdolalby; rzucili w prawdzie Traian i Cesar mosty w dniach 10 na Dunaiu i Renie, lecz wozow przeprowadzić nie mogli; tu zaś artylerya najcięższa przechodzić wygodnie będzie. Xże niema nad 1200 ludzi, Elektor haski niema nad 500.

WARSZAWA 1 lipca. Roztropnością i mężstwem dystyngwowali się w obronie Sandomirza w bateriach, na których nieprzyaciół niezdobył tylko 4 przewrócone działa, Zoltowski półk, Lemanski i Kureyusz kap, Wiszniewski dobosz szczególnie mężny: Bontems i Blumer podpółk, Bieszyński i Kosiński kap, Bulawecki i Stanbert por, Woysenhof półk, Białkowski szef bat, Plonczynski, Wiesiołowski kap, Kozubski, Meyzner i Bielski por, Lubieski, Czaykowski, Jordan, i Szymaniecki kap; Dziewanowski pół, Bogusławski podpółk, Zabielski, Łuszczewski por, Suchodolski podpółk, Zawadzki, Skoraszewski, i Pomianowski kap; Szczepowski, Zdzitowski por. Wszyscy ci officerowie i żołnierze narażali się na największe niebezpieczeństwa: mieli suknie postrzelane; po kilkakroć ranieni walczyć nieprzestali, w gorejące domy wpadali, i między płomieniami walczyli; powinność podług potrzeby piechoty, jazdy i kanonierow gorliwie czynili.

Szturm Sandomirza przyniósł zaszczyt obrońcom, szkodę obywatelom, a żadnego pożytku niesprawił dla austryakow. Straciwszy oni od najdzielniejszej obrony, póki tylko stało amunicyi, wielką liczbę ludzi, we dwie pory po zawartej umowie opuścili Sandomirz ruszając ku południowi. Podług najpóźniejszych wiadomości wszystkie ich kolumny połączyły się i ciągną ku Szląskowi. Jeden oddział był zabiegł do Lwowa i 2 dni tam gościł, lecz napadnieni niespodzianie przez G. Kamińskiego ustąpić musieli straciwszy 80 ieńcow. Azatym G. Kamiński obiół komendę miasta, i władze rządowe powróciły do sprawowania obowiązkow pod opieką najwyższą Napoleona. Półkownik Prebendowski został wysłany w pogoń za niemi.

Podług rachunkow w pismach krajowych i zagranicznych, armia AX. Ferdynanda straciła w zbiegach 12 t. w chorych 3 t. i nader wiele w zabitych: ze 40 t. zmniejszona do 18 t. uchodzi do dawnych granic ścigana przez siłę nowo uformowaną. Cóżby się stało! gdyby 12 t. walecznych mężnie potykających się w Hiszpanii stanęło na oyczystey ziemi; gdyby połączyły się załogi polskie z Gdańska, twierdz zakładowych pruskich i Xięstwa Meklemburskiego. Cóżby nastąpiło! gdyby cały korpus gty W. armii w iednym miescu zabrał się i złączonemi siłami działał. Xże Poniatowski przeszedłszy Wisłę w Puławach nad rzeką Radomiem skutecznił połączenie wszystkich korpusow. G. Dąbrowski ma główną kwaterę w Radomiu. G. Kosiński przeszkodził uchodzącemu nieprzyaciółowi zabrać z sobą z Nowego - miasta szpital tudzież z Sulgostowa znaczne składy amunicyi i soli.

Odbieramy wiadomość s Saxonii o wyysciu austryakow z Lipska i o nadciągnienu 10tego

korpusu W. woyska pod dowodztwem Króla west falskiego. Korpus austr, który wpadł do Saxonii zbiorem był milicyi i pospolitego ruszenia czeskiego, złożony z legionu czarnego X. Brunświckiego Oels i z ochotnikow przez b. Elektora haskiego zaciągnionych. Sasi z Norymbergi naprzód postępują. Niedługo ta piękna i kwitnąca kraina uwolnioną będzie od niaazdu przypadkowego cesarskich.

RYGA d. 27 czerwca. Rapport AX. Karola o bitwie d. 22 maja nad Dunaiem pod Aspern zamyka się temi wyrazami. Tak skończyła się zdniowa walka, która w dziejach swiata zawsze zadziwieniem będzie. Odpoczątku rewolucyi fr niebyło ieszcze tak upartej i tyle krwawey. Ona zdecydowała sławę oręża austr, utrzymała zachwianą monarchią, i sprostowała opinią publiczną. Piechota chwałą okryła się i do nowych zwycięztw drogę sobie utarowała; często uwielbiana i ciągle dotąd chwalona potęga kirysnikow nieprzyacielskich rozbiła się o nasze bataliony, których mężstwa zimnego wytrzymać niezdolali. Jazda i artylerya poszły na wyścigi, kto większą nieprzyaciółowi klęskę zada; w ciągu 2 dni uczyniły wszystko to co na całej kampani ledwo zrobić możnaby. Zwycięzcy zdobyli 3 działa, 7 wozow amunicyjnych, 17 t. karabinow fr, 3 t. bilsko pancernów (tu opisuie się strata austryakow, którą my w przeszłym numerze w liczbie 20 t. położyliśmy) Klęska straszna nieprzyaciół większa jest aniżeli rozumieć można; ogień nasz krzyżowy z 288 dział na placu ściśnionym wszędzie skutecznie w całej sile rażący obiaśnić tylko może wielkość straty. Generalowie Lannes, Espagne, S. Hiller i Albouquerque zabici; Generalowie Massena, Bessieres, Molitor, Boudet, Legrand, Lasalle, i bracia Lagrange ranieni: GG. Duronel i Foulcr w niewolę wzięci. Pochowaliśmy na placu więcej niżeli 7 t. ludzi i wielką liczbę koni: przeszło 5 t. leży w naszych szpitalach: w Wiedniu i na przedmieściach leży 29773 rannych; wielu było do S. Pelten Eus i aż do Linc zaprowadzonych. Wzieliśmy w niewolę 2500. Dunay wiele trupow wyrzuca; a niezliczona ich liczba pod wodą widzieć się daie: wielu śmierć znalazło na wyspie Loban: ieszcze dotąd niemożna było pochować wszystkich trupow: zarażone powietrze unosi się nad tym teatrem śmierci. Między dystangwianiami się z honorem spomniany jest Graf Rzewuski; a na ich czele pierwszy jest GK. Wimpfen, który plan bitwy ułożył. Tu przypomnieć należy urzędowy dziennik fr, który niepodał inney straty w tej bitwie, tylko 1100 zabitych i 5 t. rannych.

Doktor Józef Frank professor w Imperatorskim wileń: Uniwersytecie odkrył, że ostatki chiny, czyli kory peruańskiej, od wywarzenia na dekokt czyli na ekstrakt, pozostale, a przez rzetelnych aptekarzow wyrzucane, wysuszone i na proch stłuczone, zastępują w leczeniu gorączek periodycznych, (febres intermittentes) dobrze i wybornie miejsce samej chiny, i różnicy żadney postrzedz niemożna. To odkrycie; którego rzetelność zapewnić iesteśmy upoważnieni, tym większej jest wagi, im barziej teraz przy zamknięciu handlu usiłowano wynaleść lekarstwo zastępujące chinę (Surrogata.)

DODATEK